

*„Powiedz mi, a zapomnę.
Pokaż mi, a zapamiętam.
Pozwól mi zrobić, a zrozumieć.”
Konfucjusz*

INNOWACJA PEDAGOGICZNA
„PRZYGODA Z ORTOGRAFIĄ”

rok szkolny 2022/2023
rok szkolny 2023/2024

autor: mgr Małgorzata Adamek

Kęty, 2022

Nazwa szkoły: Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 3 w Kętach

Autor: mgr Małgorzata Adamek

Temat: „*Przygoda z ortografią*”

Kształtowanie sprawności komunikacyjnych oraz rozwijanie umiejętności poprawnego i świadomego posługiwania się językiem w mowie i w piśmie

Rodzaj innowacji: innowacja metodyczna

Czas realizacji: październik 2022r. - czerwiec 2024r.

Zakres innowacji:

Działania innowacyjne skierowane są do wszystkich uczniów klasy drugich:

- w roku szkolnym 2022/2023 działania innowacyjne będą systematycznie realizowane na zajęciach rozwijających zainteresowania humanistyczne oraz podczas zajęć obowiązkowych;
- w roku szkolnym 2023/2024 - w ramach edukacji polonistycznej, na zajęciach w formie różnorodnych zabaw, gier i ćwiczeń.

Założeniem podjętych działań innowacyjnych jest wyposażenie dzieci w wiadomości i umiejętności wykorzystywania wiedzy ortograficznej w praktycznym działaniu dzięki zastosowaniu różnorodnych form i metod pracy.

Treści i pomoce dydaktyczne do zajęć są zgodne z podstawą programową oraz z aktualnie realizowaną tematyką dla klas edukacji wczesnoszkolnej.

I Wstęp

Nauka ortografii jest trudną sztuką i przysparza uczniom niemało kłopotów, ponieważ dla wielu z nich zapamiętanie zasad ortograficznych nie jest proste, a jeszcze trudniejszym wyzwaniem jest sprawne stosowanie ich na co dzień. Często spotyka się takie sytuacje, że dziecko zna zasady, ale pisząc – zapomina o nich i popełnia błędy. Dlatego też podstawą wprowadzenia innowacji stała się chęć urozmaicenia sposobów nauczania ortografii, gdzie uczeń sam odkrywa zasady pisowni i utrwalą je, podejmując różnorodne działania.

Nabywanie kompetencji językowych w tym zakresie wymaga systematycznej pracy i całkowitego zaangażowania ucznia podczas wykonywania zadań. W tym procesie można wyróżnić dwa zasadnicze etapy:

- poznanie zasad ortograficznych,
- systematyczne ćwiczenia utrwalające.

O ile odkrywanie tajników poprawnej pisowni może być ciekawe, o tyle utrwalanie zasad ortograficznych jest dla wielu uczniów żmudną pracą, a często bywa frustrująca. Dlatego też nauka ortografii powinna opierać się na właściwej motywacji oraz aktywności uczniów i pobudzać ich ciekawość. W takim działaniu, w szczególności jeżeli chodzi o uczniów klas młodszych, ważna jest zabawa. Zabawa zmienia stosunek dziecka do wykonywanych zadań. Czuje się ono swobodnie i bezpiecznie, odczuwa mniejszy stres i chętniej podejmuje działania.

Niezwykle ważne, w szczególności na początkowym etapie realizacji innowacji, jest kształtowanie u uczniów świadomości ortofonicznej i ortograficznej. W tym celu prowadzone są ćwiczenia syntezy i analizy fonemowej z wykorzystaniem elementów systemu glottodydaktycznego, którego autorem jest prof. B. Rocławski.

Bardzo istotnym elementem realizowanej innowacji są gry i zabawy, których celem jest utrwalanie poznanych zasad pisowni. Uczniowie, poznając przygody liter, odkrywają, że niektóre z nich, np. ó w innych formach wyrazów lub w wyrazach pokrewnych wymieniają się na inne litery albo zajmują szczególne

miejsce w wyrazie (np. w zakończeniach -ów, -ówka, -ówna). Szczególną uwagę poświęca się wyrazom, których pisowni nie uzasadnia żadna reguła ortograficzna. W celu ułatwienia sobie tego zadania dzieci mogą malować rysunki pomagające im w zapamiętaniu pisowni wybranych wyrazów, układać krótkie rymowanki i historyjki, tworzyć gry planszowe, własne słowniczki itp.

Istotne znaczenie w procesie zapamiętywania pisowni trudnych wyrazów ma kolorystyka. Stąd też wykorzystanie w pracy metody L. Furmaga „Kolorowa ortografia - Ortofrajda”, która opiera się na przypisaniu poszczególnym ortogramom (tzn. ż, rz, ó, u, h, ch i wyjątkom) stałych kolorów. Takie działania pozwalają na lepsze wzrokowe zapamiętanie budowy wyrazów.

Na zajęciach uczniowie porządkują swoją wiedzę. W celu utrwalenia znajomości zasad ortograficznych tworzą własne pomoce, które wykorzystują podczas ćwiczeń, np.: szafa ortograficzna czy pudełko skarbów, gdzie trudne wyrazy mają swoje miejsce.

Podczas realizacji działań innowacyjnych uczniowie poznają i utrwalają zasady poprawnej pisowni wykonując różnorodne ćwiczenia ortograficzne łącząc zabawę z nauką. Tym sposobem rozwijają swoją wyobraźnię, koncentrację uwagi, pamięć i logiczne myślenie.

II Założenia programu

Innowacja pedagogiczna „Przygoda z ortografią” odwołuje się do założeń glottodydaktyki – systemu edukacyjnego opracowanego przez prof. B. Rocławskiego oraz Kolorowej ortografii – metody dydaktycznej, której autorem jest L. Furmaga. Na zajęciach wykorzystuje się różnorodne środki dydaktyczne m.in. pluszowe litery oraz pomoce samodzielnie stworzone przez uczniów na zajęciach plastyczno-technicznych. Uczniowie są zaangażowani w konkursy.

Cele ogólne:

Zdobycie umiejętności poprawnego i świadomego posługiwania się językiem pisanym.

Rozwijanie czujności ortograficznej.

Cele szczegółowe:

- *doskonalenie syntezy i analizy wzrokowo-słuchowej;*
- *poznanie reguł ortograficznych i ich systematyczne utrwalanie przez różne ćwiczenia, gry i zabawy dydaktyczne;*
- *rozwijanie umiejętności analizowania trudności ortograficznych;*
- *nabywanie umiejętności posługiwania się słownikiem ortograficznym;*
- *wdrażanie do samokontroli podczas pisania wyrazów, zdań, tekstów;*
- *wzbogacanie słownictwa;*
- *rozwijanie pamięci słuchowej i wzrokowej;*
- *rozwijanie różnych form aktywności uczniów;*
- *utrwalenie wiedzy językowej przez twórcze działanie w drodze aktywności plastycznej, teatralnej, literackiej;*
- *łączenie nauki z zabawą.*

III Podstawa programowa

Innowacja „Przygoda z ortografią” ma na celu doskonalenie znajomości zasad ortografii przy wykorzystaniu ciekawych zabaw, gier dydaktycznych i ćwiczeń utrwalających. Działania innowacyjne uwzględniają założenia podstawy programowej.

Innowacja obejmie realizację następujących wymagań szczegółowych z podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej:

I. Edukacja polonistyczna.

I.1.2) wykonuje zadanie według usłyszanej instrukcji; zadaje pytania w sytuacji braku rozumienia lub braku pewności zrozumienia słuchanej wypowiedzi;

I.1.3) słucha z uwagą lektur i innych tekstów czytanych przez nauczyciela, uczniów i inne osoby;

I.2.1) wypowiada się płynnie, wyraziście, stosując adekwatne do sytuacji techniki języka mówionego: pauzy, zmianę intonacji, tempa i siły głosu;

I.2.4) porządkuje swoją wypowiedź, poprawia w niej błędy, omawia treść przeczytanych tekstów i ilustracji; nadaje znaczenie i tytuł obrazom, a także fragmentom tekstów;

I.3.1) czyta płynnie, poprawnie i wyraziście na głos teksty zbudowane z wyrazów opracowanych w toku zajęć, dotyczące rzeczywistych doświadczeń dzieci i ich oczekiwań poznawczych;

I.3.5) eksperymentuje, przekształca tekst, układa opowiadania twórcze, np. dalsze losy bohatera, komponuje początek i zakończenie tekstu na podstawie ilustracji lub przeczytanego fragmentu utworu;

I.4.1) pisze odręcznie, czytelnie, płynnie, zdania i tekst ciągły, w jednej linii; rozmieszcza właściwie tekst ciągły na stronie zeszytu, sprawdza i poprawia napisany tekst;

I.4.4) pisze z pamięci i ze słuchu; przestrzega poprawności ortograficznej w wyrazach poznanych i opracowanych podczas zajęć;

I.4.5) stosuje poprawnie znaki interpunkcyjne na końcu zdania i przecinki przy wyliczaniu, zapisuje poznane i najczęściej stosowane skróty, w tym skróty matematyczne;

I.4.7) zapisuje poprawnie liczebniki oraz wybrane, poznane w trakcie zajęć pojęcia dotyczące różnych dyscyplin naukowych;

I.4.8) stosuje poprawną wielkość liter w zapisie tytułów utworów, książek, poznanych nazw geograficznych, imion i nazwisk;

I.5.1) wyróżnia w wypowiedziach zdania, w zdaniach wyrazy, w wyrazach samogłoski i spółgłoski;

I.5.2) rozpoznaje zdania oznajmujące, pytające, rozkazujące w wypowiedziach ustnych i pisemnych;

I.5.3) przekształca zdania oznajmujące w pytania i odwrotnie oraz zdania pojedyncze w złożone;

I.6.1) podejmuje próby zapisu nowych, samodzielnie poznanych wyrazów i sprawdza poprawność ich zapisu, korzystając ze słownika ortograficznego;

I.6.2) korzysta z różnych źródeł informacji, np. atlasów, czasopism dla dzieci, słowników i encyklopedii czy zasobów internetu i rozwija swoje zainteresowania;

III. Edukacja społeczna.

III.1.3) przyjmuje konsekwencje swojego uczestnictwa w grupie i własnego w niej postępowania w odniesieniu do przyjętych norm i zasad;

III.1.10) wykorzystuje pracę zespołową w procesie uczenia się, w tym przyjmując rolę lidera zespołu i komunikuje się za pomocą nowych technologii.

V. Edukacja plastyczna.

V.2.1) rysuje kredką, kredą, ołówkiem, patykami (płaskim i okrągłym), piórem, węglem, mazakiem;

V.2.2) maluje farbami, tuszami przy użyciu pędzli (płaskich, okrągłych), palców, stempli;

V.2.3) wydziera, wycina, składa, przylepia, wykorzystując gazetę, papier kolorowy, makulaturę, karton, ściłki tekstylne itp.;

V.2.6) wykonuje prace, modele, rekwizyty, impresje plastyczne potrzebne do aktywności artystycznej i naukowej;

V.2.8) ilustruje sceny i sytuacje (realne i fantastyczne) inspirowane wyobraźnią, baśnią, opowiadaniem i muzyką; korzysta z narzędzi multimedialnych;

VII. Edukacja informatyczna.

VII.2.2) tworzy proste rysunki, dokumenty tekstowe, łącząc tekst z grafiką, np. zaproszenia, dyplomy, ulotki, ogłoszenia; powiększa, zmniejsza, kopiuje, wkleja i usuwa elementy graficzne i tekstowe – doskonali przy tym umiejętności pisanie, czytania, rachowania i prezentowania swoich pomysłów;

VII.3.1) posługuje się komputerem lub innym urządzeniem cyfrowym oraz urządzeniami zewnętrznymi przy wykonywaniu zadania;

VII.3.3) korzysta z udostępnionych mu stron i zasobów internetowych.

VII.5.1) posługuje się udostępnioną mu technologią zgodnie z ustalonymi zasadami;

IV Procedury osiągnięcia celów

Cele innowacji „Przygoda z ortografią” zostaną osiągnięte przez:

1. Systematyczne stosowanie ćwiczeń ortograficznych:
  - przepisywanie,
  - pisanie z pamięci,
  - pisanie ze słuchu,
  - wyjaśnianie pisowni wyrazów,
  - uzupełnianie wyrazów, zdań i tekstów z lukami, wyrazami z trudnościami ortograficznymi,
  - porządkowanie wyrazów według ustalonego kryterium,
  - łączenie wyrazów w pary – wyjaśnianie pisowni,
  - praca ze słownikiem ortograficznym,
  - układanie zdań z wyrazami z trudnościami ortograficznymi,
  - układanie i zapisywanie rymowanek, rebusów i wierszyków ortograficznych,
  - uzupełnianie krzyżówek.
2. Zastosowanie atrakcyjnych środków dydaktycznych oraz pomocy stworzonych przez uczniów.
3. Zastosowanie metod aktywizujących.
4. Wdrażanie do samokontroli pisanych tekstów.
5. Stworzenie kącika ortograficznego.
6. Systematyczna kontrola postępów uczniów.
7. Udział w konkursach ortograficznych.

Realizacja celów niniejszej innowacji, odbywać się będzie w oparciu o następujące zasady, metody i formy:

zasady:

- systematyczne wprowadzanie materiału ortograficznego oraz kontrolowanie stopnia opanowania przez uczniów umiejętności poprawnego pisania;
- profilaktykę działań, czyli zapobieganie błędom ortograficznym przez prezentowanie uczniom wyrazów wyłącznie poprawnie zapisanych, wdrażanie ich do samokontroli oraz zgłaszania wątpliwości w pisaniu własnego tekstu;
- integracja ćwiczeń ortograficznych z innymi ćwiczeniami językowymi;
- stopniowanie trudności;
- właściwy dobór i wykorzystanie środków dydaktycznych, które wpływają na skupienie uwagi, zapamiętanie obrazu wyrazów oraz zasad pisowni;
- aktywności, czyli pełnego zaangażowania ucznia;
- kontrola postępów uczniów;

metody pracy:

- podające (opowiadanie, pogadanka, objaśnienie)
- oglądowe (pokaz, prezentacja, gazetki ściennie)
- metody aktywizujące – m.in.: gry dydaktyczne, burza mózgów, inscenizacje
- metody praktycznego działania
- wykorzystanie technik multimedialnych

formy pracy:

- praca indywidualna
- praca zbiorowa
- praca w grupie

V Treści realizowane w ramach innowacji

1. Ćwiczenia syntezy i analizy słuchowej:

- ćwiczenia rozwijające słuch fonemowy;
- ćwiczenia syntezy fonemowej oraz syntezy fonemowej z utrudnieniami w postaci drobnych gestów, ruchów, dodatkowych dźwięków;
- ćwiczenia analizy słuchowej: sylabowej i fonemowej. Uczniowie dokonują podziału słów na sylaby i fonemy z możliwością stosowania utrudnień.

2. Powtórki przez pagórki:

- Litery i głoski (podział na samogłoski i spółgłoski).
- Alfabet.
- Wielka litera na początku zdania oraz w pisowni imion, nazwisk, nazw państw i miast, nazw geograficznych, w tytułach i korespondencji.
- Znaki przestankowe w zdaniach: kropka, przecinek, pytajnik, wykrzyknik.

3. Literowe psikusy

- Pisownia wyrazów z utratą dźwięczności na końcu i w środku wyrazów.
- Pisownia wyrazów ze spółgłoskami miękkimi w różnych pozycjach.

4. Zapoznanie z zasadami korzystania ze słowników ortograficznych.

5. Zasady pisowni wyrazów z ó wymiennym i niewymiennym oraz w zakończeniach -ów, - ówka, - ówna. Pisanie z pamięci i ze słuchu w zakresie opracowanego słownictwa.

6. Zasady pisowni wyrazów z "u" w zakończeniach: - un, - unka, - ulec, - unek, - uję, - ujesz; w zakończeniach wyrazów zdrabniających lub spieszczających.

7. Utrwalanie i sprawdzanie pisowni wyrazów z "ó" i "u". Samokontrola.
8. Zasady pisowni wyrazów z rz:
  - a) po spółgłoskach b, p, d, t, g, k, ch, j, w;
  - b) pisownia wyrazów z rz wymiennym;
  - c) pisownia wyrazów z rz niewymiennym.
9. Pisownia wyrazów z "ż" wymiennym, niewymiennym, po spółgłoskach.
10. Utrwalanie i sprawdzanie pisowni wyrazów z "rz" i "ż". Samokontrola.
11. Pisownia wyrazów z "ch" wymiennym, na końcu wyrazów i po literze s.
12. Pisownia wyrazów z "h" wymiennym, w "hałaśliwych" wyrazach i w wyrazach które należy zapamiętać.
13. Utrwalanie i sprawdzanie pisowni wyrazów z "ch" i "h". Samokontrola.
14. Tworzenie przez uczniów własnych pomocy, np.: ilustrowany słownik trudnych wyrazów, szafa ortograficzna.
15. Wykorzystanie nowoczesnych technik multimedialnych:
  - Zajęcia w pracowni komputerowej – piszemy poznane wyrazy.
  - Ćwiczenia utrwalające z wykorzystaniem aplikacji internetowych.
16. Przygoda z ortografią - rozwiązywanie rebusów, krzyżówek, ćwiczeń utrwalających z wykorzystaniem zabaw i gier dydaktycznych.
17. Mistrz ortografii – quizy i konkursy klasowe, konkursy szkolne. Pisanie z pamięci poznanych wyrazów, zastosowanie poznanych zasad do rozwiązywania ćwiczeń.

Realizacja zaprezentowanej tematyki wiąże się z koniecznością zastosowania różnorodnych pomocy dydaktycznych i propozycji zawartych w fachowej literaturze oraz własnych opracowanych przez siebie materiałów dydaktycznych.

Środki dydaktyczne wykorzystywane na zajęciach:

- słowniki ortograficzne,
- różnorodne układanki, gry i domina obrazkowe, puzzle, karty memory,
- plansze tematyczne,
- zestawy ilustracji, historyjek obrazkowych, kart obrazkowych,

- gry i zabawy językowe, zestawy ćwiczeń rozwijających słuch fonetyczny,
- zestawy liter oraz zestawy wyrazów zawierających trudności ortofoniczne i ortograficzne,
- aplikacje multimedialne,
- kodujmata
- teksty wierszy i piosenek dla dzieci,
- pomoce glottodydaktyczne m.in.: klocki Logo, dywanik glottodydaktyczny, rozsypanki obrazkowo-wyrazowe,
- maskotki liter i dwuznaków,
- opracowane przez siebie pomoce i karty pracy,

VI Przewidywane osiągnięcia i korzyści z realizacji innowacji:

Uczeń:

- zdobywa wiedzę w sposób kreatywny i aktywny,
- chętnie uczestniczy w zajęciach dydaktycznych,
- zna zasady ortograficzne i stosuje je w praktyce,
- potrafi uzasadnić pisownię wyrazów przez utworzenie innej formy wyrazu lub podanie wyrazu pokrewnego,
- zapamiętuje pisownię często spotykanych wyrazów niewymiennych oraz wyjątków,
- sprawnie posługuje się słownikiem ortograficznym,
- pisze poprawnie z pamięci i ze słuchu wyrazy w ramach poznanego i utrwalonego słownictwa,
- wykazuje spostrzegawczość i czujność ortograficzną,
- ma nawyk sprawdzania tekstu po napisaniu,
- rozumie potrzebę poprawnego wypowiedzania się w piśmie i w mowie,
- potrafi zgodnie pracować w grupie podczas prac zespołowych.

Oczekiwane efekty dla nauczyciela:

- poszerzanie własnego warsztatu pracy,
- rozwijanie zainteresowań,
- zdobycie nowych doświadczeń;

Oczekiwane efekty dla szkoły:

- poprawa jakości pracy szkoły,
- poszerzenie oferty edukacyjnej;

Oczekiwane efekty dla rodziców

- poszerzanie wiedzy na temat metod i technik nauki ortografii,
- rozwijanie świadomości ortograficznej i ortofonicznej,
- wspieranie dziecka w procesie edukacyjnym,
- wzmacnianie współpracy z rodzicami;

VII Ewaluacja innowacji

Ewaluacja będzie dokonywana systematycznie na podstawie obserwacji uczniów na zajęciach oraz osiągniętych przez nich wyników. Działania te pomogą wyciągnąć wnioski, zaplanować pracę i dokonać modyfikacji.

Ocena działań innowacyjnych zostanie dokonana między innymi na podstawie:

- zaangażowania uczniów podczas zajęć
- kontroli stopnia opanowania zasad ortograficznych – prawidłowego i samodzielnego wykonania zadań ortograficznych
- udziału w konkursach ortograficznych
- analizy prac uczniów.

Ewaluacja pozwoli na sformułowanie wniosków dotyczących tego, czy podjęte działania pozwoliły uczniom usystematyzować i utrwalić wiedzę ortograficzną.

Sprawozdania i zdjęcia z zajęć będą zamieszczone na stronie internetowej placówki.
